

Alexander von Oettingen:
 Det borgerlige Ægteskab og Moralstatistiken.

Obligatorische und fakultative Civilehe nach den Ergebnissen der
 Moralstatistik. Ein Wort zum Frieden. Von Alexander v. Oettingen,
 Professor der Theologie in Dorpat. Leipzig, Verl. v. Duncker
 & Humblot. 1881. (83 S.).

Alexander v. Oettingen, den berømte Moralstatistiker og theologiske Professor i Dorpat, hørte ikke til dem, der i sin Tid sværmede for den saakaldte Kulturkamp. Ej heller var han nogen ubetinget Forsvarer af Indførelse af det obligatoriske borgerlige Ægteskab. Tværtimod! Han vilde ikke have stemt for den tyske Lov af 6. Fbr. 1875, der indførte denne Form for Ægteskabet. Han fandt Loven ubetimelig: den var en Fare og en Fristelse for det kristelige Folk; den var for de Lunkne og Halve en forførerisk Anledning til at foragte kristelig Skik; den var egnet til paa en skjæbnesvanger Maade at vække det endnu slumrende «Affald fra Kirken». Men Loven har nu bestaaet i fem Aar. Der maa regnes med den som med et *fait accompli*. Faktisk har den haft gunstige Resultater, ganske uventede Resultater. Ligeoverfor den voldsomme Agitation, der fra Theologernes og de Reaktionæres Side er rejst mod Loven, anser Professoren fra Dorpat det som sin Pligt i Sandhedens Interesse at vidne

Alexander von Oettingen:
Det borgerlige Ægteskab og Moralstatistiken.

Obligatorische und fakultative Civilehe nach den Ergebnissen der Moralstatistik. Ein Wort zum Frieden. Von Alexander v. Oettingen, Professor der Theologie in Dorpat. Leipzig, Verl. v. Duncker & Humblot. 1881. (83 S.).

Alexander v. Oettingen, den berømte Moralstatistiker og theologiske Professor i Dorpat, hørte ikke til dem, der i sin Tid sværmede for den saakaldte Kulturkamp. Ej heller var han nogen ubetinget Forsvarer af Indførelse af det obligatoriske borgerlige Ægteskab. Tværtimod! Han vilde ikke have stemt for den tyske Lov af 6. Fbr. 1875, der indførte denne Form for Ægteskabet. Han fandt Loven ubetimelig: den var en Fare og en Fristelse for det kristelige Folk; den var for de Lunkne og Halve en forførerisk Anledning til at foragte kristelig Skik; den var egnet til paa en skjæbnesvanger Maade at vække det endnu slumrende «Affald fra Kirken». Men Loven har nu bestaaet i fem Aar. Der maa regnes med den som med et *fait accompli*. Faktisk har den haft gunstige Resultater, ganske uventede Resultater. Ligeoverfor den voldsomme Agitation, der fra Theologernes og de Reaktionæres Side er rejst mod Loven, anser Professoren fra Dorpat det som sin Pligt i Sandhedens Interesse at vidne

om de virkelige Resultater. Ikke noget polemisk Skrift ønsker han at sende ud i Verden; af Strid og Kiv have vi nok. Han taler tværtimod, skjønt tvungen til at optræde mod Reaktionen, et «Fredens Ord». Og han grunder sin Dom og sine Slutninger ikke paa Enkelt-erfaringer eller paa Andres løse Paastande, men paa methodisk iagttagne Massefremtoninger. Han hører først Modstanderne og prøver de Grunde, som den nyere Agitation imod det obligatoriske borgerlige Ægteskab har bragt frem. Han udvikler dernæst den moralstatistiske Bevismethodes Nødvendighed og Berettigelse. Han fremfører de sidste Aars statistiske Kjendsgjerninger vedrørende Vielser, Daab og andre kirkeligt betydelige Handlinger. Han hævder, at det obligatoriske borgerlige Ægteskab har Fortrin fremfor enhver Form af det fakultative borgerlige Ægteskab, men indrømmer, at den herhenhørende bestaaende Lovgivning i Tyskland kunde modtage nogle Reformers.

Det er ligefrem en Agitation, der i Tyskland er bleven rejst mod det borgerlige Ægteskab. «Vor feberagtigt bevægede Tid er overalt tilbøjelig til Agitation, i politiske som i sociale og desværre ogsaa kirkelige Spørgsmaal. Den ellers saa velmente Bevægelse i det kristelig-sociale Arbejderparti, som Stöcker & Co. have sat i Scene, bruger de samme højst betænkelige agitatoriske Midler, som denne Antisemitliga, der ligefrem ophidser til Jødeforfølgelse. Ved at fanatisere Masserne bygges ikke Guds Rige, lige saa lidt som man overvinder denne Verdens Rige. Sammenblandingen af Politik og Kristendom er rent ud frastødende, og er mere skikket til at

forvirre end til at klare Sindene. Hvor har ikke Pastor Todts i enhver Henseende forfejlede Bog om den tyske radikale Socialisme skadet den gode Sag! Saasnart man mener at kunne finde Reglerne for Løsningen af udviklede socialpolitiske og nationaløkonomiske Problemer i den kristelige Kirkes hellige Bøger, kommer man ind paa et højst betænkeligt Terræn, og sammenblander paa en uklar Maade ethisk-religiøse og teknisk-økonomiske Synspunkter. Saaledes har man ogsaa baaret sig ad ligeoverfor *das Reichscivilstandgesetz*», Loven om det tvungne borgerlige Ægteskab.

Man sammenblander politiske og retlige Spørgsmaal med de religiøse og kirkelige. Staten har Ret til at ordne sine Anliggender ved sine egne Love. «Og Ægteskabet har som en ikke specifik kristelig men en naturlig, paa Skabelsesordningen hvilende Institution til alle Tider i fremtrædende Grad været en Gjenstand for Statsinteressen og den borgerlige Lovgivning. At Staten gennem Aarhundreder paa Grund af sin Sammensmeltning med den kristelige Kirke anerkjendte, at Vielsen tillige retsgyldigt sanktionerede Ægteskabet, — er, hvis man saa vil, et glædeligt Bevis paa, at disse to for den menneskelige Kulturudvikling saa betydelige Faktorer inderligt hørte sammen. Er dette inderlige Forhold faktisk ophørt eller blevet slappet, saa kan man vel fra et kristeligt Standpunkt beklage dette; men man bør dog med Hensyn til det faktiske Forhold ikke hengive sig til fordærvelige Illusioner». Og den theologiske Professor minder om dette: «Den 'kristelige' Stat eksisterer — saaledes som den kirkelige Traditions Mænd ofte tænke sig den — faktisk ikke mere! Og forstaar man ved den kristelige Stat den Statsordning, der gjør den kristelige

Religion til en Tvangsbekjendelse for Borgerne, eller overhovedet ved Lov tvinger de enkelte Statsborgere til en eller anden religiøs Handling, saa er det en Lykke, at den i sin Tid muligvis i folkepædagogisk Henseende berettigede religiøse Tvangsinstitution nu er ophørt at existere. Thi en Lovtvang er her ikke blot ukristelig; — den er umoralsk».

Men alligevel raser de Klerikale og de saakaldte Konservative imod, at det tvungne kirkelige Ægteskab har maattet vige Pladsen i Tyskland for det tvungne borgerlige. Katholikerne betegne det borgerlige Ægteskab slet og ret som «Konkubinats». Og fra den protestantiske Kirkes Mænd udslynges Ord som disse: «det borgerlige Ægteskab er et Angreb paa den kristelige Moral, en positiv Begunstigelse af det moderne Hedningedømme; Staten har dermed akcepteret Socialdemokratiets Standpunkt, efter hvilket Religionen er den Enkeltes Privatsag»; — eller: «det borgerlige Ægteskab er en Institution, der skyldes den antikristelige Aand, som søger at beherske vort Folks hele Liv»; osv. osv.

Men det er — hævder vor Theolog — «helt igjennem uevangelisk at blæse et Spørgsmaal, der principielt betragtet er et Adiaphoron, d. v. s. ikke direkte berørt af Guds Ord, op til et Tros- og Samvittighedsspørgsmaal». Staten er ikke bleven mindre kristelig, fordi den har ophævet det tvungne kirkelige Ægteskab og sat det tvungne borgerlige i Stedet; Staten beviste heller ikke tidligere ved sin Daabs-, Vielses-, Konfirmations-Tvang sin kristelige Karakter; snarere er den nu mere kristelig, fordi den ikke paa ukristelig og umoralsk Vis tvinger til religiøse Handlinger. Den kirkelige Vielse er jo ikke bleven afskaffet ved Loven af 6. Fbr. 1875. Loven inde-

holder tværtimod en Paragraf (§ 82), den saakaldte «Kejserparagraf», saalydende: «de kirkelige Forpligtelser med Hensyn til Daab og Vielse berøres ikke ved denne Lov». I den preussiske Landdag erklærede Kultusminister Falk d. 17. Decbr. 1873: «Hvad hindrer da den, der betragter den kirkelige Vielse som noget Væsenligt, i fremdeles at betragte den saaledes? Hvad er der til Hinder for, at han i sit Indre kan betragte den Akt, der afsluttes hos den Embedsmand, der faar at gjøre med Civilstandssager («Civilstandsbeamte»), som en Ægteskabskontrakt? og hvad er der til Hinder for, at han først efter den kirkelige Vielse betragter sig som virkelig gift?»

Noget ganske andet er det, at der maaske kan gjøres Indvendinger mod den Maade, hvorpaa Sagen i Tyskland praktisk er blevet ordnet, at Maskineriet koster adskillige Penge, at det arbejder for besværligt og omstændeligt, at der er for faa «Standesbeamte», og at de ikke altid ere tilstrækkeligt dannede, at Kirkebøgerne blev ført med større Akkuratesse end de Protokoller, som føres af Standesbeamte'erne osv. Disse og lignende mulige Mangler ere ikke af principiel Natur; der er ingen Anledning til for deres Skyld at sætte en Masseagitation i Scene, og de kunne alle rettes, uden at Principet berøres. Men af afgjørende Betydning er det, om Loven om det borgerlige Ægteskab har haft gode eller skadelige Følger for det kristelige og kirkelige Liv og for Folkemoralen.

De statistiske Kjendsgjæringer, med Hensyn til Indgaaelse af borgerligt Ægteskab og kirkelig Vielse, udvise, at strax efter, at det borgerlige Ægteskab var blevet obligatorisk i Tyskland, var Tallet paa dem, der ikke tillige søgte kirkelig Vielse, meget stort, men jo længere vi fjærne os fra den ny Lovs Ikrafttræden og nærme os Nutiden, desto mindre bliver Tallet. Ganske vist er der betydelige Forskjelligheder mellem de forskjellige Dele af Landet.

I Preussen taltes (Talen er kun om rent evangeliske Ægteskaber):

Aar.	Borgerlige Ægtesk.	Deraf blev		Paa 100 borg. Ægtesk. kom altsaa:	
		kirkeligt viede.	foreløbig ikke viede.	Vielser.	Ikke-Vielser.
	1.	2.	3.	4.	5.
1875. . .	145,272	121,217	24,055	83,44	16,56
1876. . .	138,989	120,130	18,859	86,43	13,57
1877. . .	132,116	115,421	16,695	87,36	12,64
1878. . .	129,940	114,632	15,308	88,29	11,71
1879. . .	128,849	115,041	13,808	89,28	10,72
Ialt . .	675,166	586,441	88,735	86,71	13,29

Man vil af denne Tabel se, hvorledes Undladelserne af at søge kirkelig Vielse stadigt bliver sjældnere siden 1875.

Saaledes i Nordtyskland. Vi vende os til Syd- og Mellemtyskland, Bayern og Sachsen, hvor den meddelte Statistik ligeledes kun omfatter evangeliske og rent evangeliske Ægteskaber. Her begynder Statistiken et Aar senere end i Preussen, hvor Loven om det borgerlige Ægteskab traadte et Aar tidligere i Kraft.

I Bayern taltes:

Aar.	Borgerlige Ægtesk.	Deraf blev		Paa 100 borg. Ægtesk. kom altsaa:	
		kirkeligt viede.	foreløbig ikke viede.	Vielser.	Ikke-Vielser.
		1.	2.	3.	4.
1876 . . .	7,822	7,302	520	93,35	6,65
1877 . . .	7,448	7,172	276	96,27	3,73
1878 . . .	7,054	6,875	179	97,46	2,54
1879 . . .	6,082	5,994	88	98,55	1,46
Ialt . .	28,406	27,343	1,063	96,27	3,73

I Sachsen taltes:

Aar.	Borgerlige Ægtesk.	Deraf blev		Paa 100 borg. Ægtesk. kom altsaa:	
		kirkeligt viede.	foreløbig ikke viede.	Vielser.	Ikke-Vielser.
		1.	2.	3.	4.
1876 . . .	26,519	24,360	2,159	92,21	7,76
1877 . . .	23,988	22,594	1,394	94,44	5,56
1878 . . .	24,675	23,652	1,023	95,86	4,14
1879 . . .	25,254	24,379	875	96,59	3,41
Ialt . .	100,436	94,985	5,451	94,58	5,42

Bevægelsen er den samme som i Preussen, omend Graden er noget forskjellig. I Sachsen har man holdt særlig Bog over «Trau-Unterlassungen» og «Trau-Verweigerungen». Ved «Trau-Verweigerer» forstaar man de Ægtepar, der — trods Præstens Opfordringer og Advarsler — udtrykkeligt erklære ikke at ville søge kirkelig Vielse. Men Tallet paa dem er kun lille: af de 2159, der i 1876 ikke søgte kirkelig Vielse, var det kun 286, der udtrykkeligt vægrede sig derved; af de 875, der

i 1879 undlod kirkelig Vielse, var det kun 66, der nedlagde udtrykkelig Indsigelse herimod. Nogle af de Ægtepar, der ikke strax have søgt kirkelig Vielse, indhente senere det Forsømte.

At Forholdet i de store Byer ikke er som ude paa Landet, vil man kunne vide paa Forhaand. I München undlod i 1879 12 pCt., i Hamborg 20 pCt., i Stuttgart 23 pCt., i Breslau over 30 pCt., i Magdeburg omtrent 50 pCt. af de rent evangeliske Par at søge kirkelig Vielse. I Berlin er det naturligvis endnu værre. Hvor forskjelligt Forholdet (for den evangeliske Befolkning) stiller sig i Berlin og Provinsen Brandenburg, paa den ene Side, i Slesvig-Holsten og i Rhinlandene, paa den anden Side, viser nedenstaaende Tabel:

Aar.	Paa 100 borg. Ægtesk. kom kirk. Vielser			
	i Berlin.	i Prov. Brandenburg.	i Slesv.-Holsten.	i Rhinlandene.
	1.	2.	3.	4.
1875 . . .	27,30	62,10	90,10	95,45
1876 . . .	29,95	66,40	93,30	97,22
1877 . . .	32,14	67,86	94,10	97,28
1878 . . .	35,96	69,75	96,43	97,26
1879 . . .	40,42	71,57	96,50	99,06
Gjennemsnit . .	33,15	67,53	94,09	97,26

Naar Tallet paa de Ægtepar, der i Rhinlandene ikke søge kirkelig Vielse er saa lille (ligesaa i Westphalen), bør det erindres, at Loven af 1875 om det borgerlige Ægteskab ikke her indførte noget Nyt, da det dèr, hvor Code Napoleon var Lov, allerede var velbekjendt.

Som gjentagende fremhævet angaar den ovenfor meddelte Statistik kun de rent evangeliske Ægteskaber.

Oettingen indlader sig dog ogsaa paa en statistisk Undersøgelse af de «blandede» Ægteskaber d. v. s. de Ægteskaber, hvor Ægtefællerne have forskjellig Trosbekjendelse. De Resultater, han her kommer til, bekræfte vel tildels de ovenfor vundne; men det følger omtrent af sig selv, at «Kirkelighedssansen» i disse Ægteskaber er langt svagere, og i de blandede Ægteskaber undværer man langt hyppigere kirkelig Vielse end i de ikke-blandede. Oettingen, der i dette Skrift viser som en udpræget Optimist, kan vanskelig føle sig ganske tilfredsstillet af de blandede Ægteskabers Statistik.

Nu paastaas der, at i de Ægteskaber, der ikke ere blevne helligede ved kirkelig Vielse, ville Børnene ikke blive døbte. Man beregner, at der findes Hundredetusinder af «Hedningebørn» i Tyskland, og man synes ikke at tænke sig Muligheden af, at de endnu ikke døbte Børn senere kunne blive det. Egenlig er der nu ikke nogen umiddelbar Forbindelse mellem det tvungne borgerlige Ægteskab og Daaben eller Ikke-Daaben. Daabsfriheden er i vor Tid en Nødvendighed; kun de mest extreme Klerikale forlange den afskaffet («for at beskytte Børnene mod Forældrenes Raahed»); Daabstvangen kan ikke gjenindføres, selv om det borgerlige Ægteskab afskaffes. Og Tallene udvise, at Daaben langt sjeldnere forsømmes end det kirkelige Ægteskab, navnlig i Landdistrikterne. I Daabsprocenten er der desuden langt mindre Fluktuation end i Vielsesprocenten.

I Preussen var Forholdet saaledes som nedenstaaende Tabel udviser: (til dens Forstaaelse bemærkes, at Kol. 1 omfatter alle levendefødte Børn af evangeliske For-

ældre *inclusive* uægte Børn af evangeliske Mødre og Halvdelen af de i «blandede» Ægteskaber fødte Børn):

Aar.	Levende-fødte Børn.	Evangelisk døbte.	Paa 100 Fødte kom Døbte				
			hele preuss. Stat.	i Berlin.	i Pr. Brandenb.	i Pr. Pommern	i Hessen-Nassau.
			1.	2.	3.	4.	5.
1875	655,739	605,802	92,38	65,79	84,05	96,24	95,94
1876	666,759	619,162	92,86	67,24	83,92	96,18	97,71
1877	663,711	612,946	92,35	67,59	84,09	95,08	96,94
1878	653,368	606,854	92,88	68,78	85,00	95,79	97,49
1879	664,784	614,292	92,40	71,37	85,35	95,34	96,83
Ialt . .	3,304,361	3,059,156	92,57	68,19	84,48	95,73	96,98

Berlin og Brandenburg — Pommern og Hessen-Nassau ere med Hensyn til Ikke-Daab og Daab Yderpunkterne i Preussen. I hele Staten blev 7,43 pCt. af de levende-fødte evang. Børn ikke døbte: det absolute Tal af 245,205 Børn.

I Bayern og i Sachsen stiller Forholdet sig langt gunstigere. I det førstnævnte Land er det kun mellem $\frac{1}{2}$ og 1 Procent af evangeliske Forældres Børn, der forblive udøbte. I det andet Land har Procenten i de fire Aar 1876—79 varieret mellem næsten 5-og lidt over $1\frac{1}{2}$.

Atter med Hensyn til Daab ere de store Byer langt ugudeligere end de mindre Byer og Landdistrikterne, — d. v. s. i Reglen; thi der er Undtagelser: den store By Breslau har (1879) saaledes kun 1,58 pCt. ikke-døbte Børn, og Hannover har kun 6 pCt.; men i andre Byer finde vi ganske andre Procenttal for de ikke-døbte Børn: i Köln 14, i Königsberg $17\frac{1}{2}$, i Magdeburg 25, i Hamborg 27 og i Berlin 30. I Berlin fødtes 1875—79 193,164

Børn, døbte blev 131,689, ikke døbte altsaa 61,475. Men endnu værre ser, som man kunde vide, Forholdet ud for de uægte Børn: i intet af de nævnte fem Aar blev i Berlin mere end 46 pCt. af de uægtefødte Børn døbte, og i nogle Aar var Procenten endel lavere: af 25,583 Børn, som evangeliske Mødre 1875—79 fødte udenfor Ægteskab, døbt kun 11,582; 14,001 forbleve udøbte. I hele den preussiske Stat forblive af uægtefødte Børn mellem 18 og 20 pCt. udøbte.

Foruden de i det Foranstaaende anførte Data vedrørende Vielser og Daab tror vor optimistiske Forfatter at kunne paavise andre positivt-gunstige Symptomer paa et religiøst-moralsk Opsving i Tyskland siden 1876, altsaa efter (men dog vel ikke: paa Grund af) det tvungne borgerlige Ægteskabs Indførelse.

Man har sagt, at det borgerlige Ægteskab ikke er sædeligt dybt begrundet, og man har henvist til, at Skilsmisserne tage til. Oettingen benægter dette, og mener, at snarere det Modsatte er Tilfældet. Men stærkere Vægt lægger han dog paa, at Tallet paa uægte Fødsler synes at være i Aftagen, uagtet Ægteskabshyppigheden er dalet betydeligt. Procentsatsen for Uægtefødte var i hele det tyske Rige 1872—75 over 9 pCt.; siden 1876 er den gaaet ned til 8. I Berlin sank dette Forholdstal fra 15 (i 1871—75) til 12 à 13 (siden 1876); i Hamborg fra 13½ (1861—68) til 9 (efter 1876); i Sachsen fra 15 til 12 à 13 osv. osv.

Ogsaa om Tallet paa theologiske Studenter giver vor Forf. Oplysning. Man har i lang Tid i Tyskland klaget over, at Lysten til at studere Theologi og til at

lade sig ordinere er i Aftagen. Af 100 Studerende ved de preussiske Universiteter studerede

i Aaret	evang. Theologi	kathol. Theologi.
1867	17,64	9,37
1870	15,28	8,02
1873	11,30	6,18
1876	8,61	4,11

Stærk Tilbagegang, omtrent lige stærk for Protestanter og Katholiker. Men med 1876 slaar Udviklingen om: Fremgang for Protestanterne, forsat Tilbagegang for Katholikerne.

I hele Tyskland studerede

i Aaret	evang. Theologi	kathol. Theologi.
1876	1539	745
1877	1635	698
1878	1769	689
1879	2036	676
1880	2316	638

I Hamborg har man, til 1875, prøvet det fakultative borgerlige Ægteskab. I nogle Lande, saaledes i Danmark (Lov 13. April 1851), i Preussen (30. Marts 1847), i Sachsen (siden 1870) var eller er det borgerlige Ægteskab tilladt, naar Ægtefolkene ere Dissidenter eller af forskjellig Trosbekjendelse eller ikke af noget anerkjendt Trossamfund. Men i Hamborg var det for Alle, ogsaa for Folkekirkens Medlemmer, en virkelig frivillig Sag, om de vilde vælge kirkelig Vielse eller borgerligt Ægteskab; begge Former vare lige retskraftige. Den meget interessante hamborgske Statistik oplyser Følgende:

I Hamborg med fakultativt borg. Ægtesk.							
Aar.	Ialt Ægteskaber.	Deraf borgerl. uden Sjæles.	Paa 100 Ægteskaber kom				Paa 100 ægte Fødte k. Døbte.
			i hele Gebetet		i Byen alene		
			kirkeligt viede.	borgerl.	kirkeligt viede.	borgerl.	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	
1861	2194	26	98,8	1,2	—	—	} 86,06
1862	2291	42	98,2	1,8	—	—	
1863	2488	40	98,4	1,6	—	—	
1864	2326	33	98,6	1,4	—	—	
1865	3030	49	98,4	1,6	—	—	
1866	2897	81	97,2	2,8	—	—	} 75,10
1867	3170	96	97,0	3,0	—	—	
1868	4040	133	96,7	3,3	—	—	
1869	3658	157	95,7	4,3	—	—	
1870	3247	175	94,6	5,4	—	—	
1871	3947	211	93,5	6,5	82,37	17,63	75,05
1872	3949	274	93,1	6,9	81,76	18,24	70,89
1873	4256	343	91,9	8,1	79,89	20,11	73,30
1874	4219	461	89,2	10,8	76,81	23,19	70,72
1875	4537	750	83,5	16,5	70,76	29,24	63,20
Siden Indførelsen af det obligatoriske borg. Ægtesk.							
1876	4067	1405	65,45	34,55	59,35	40,65	71,01
1877	3936	958	75,54	24,44	72,21	27,29	72,21
1878	3767	733	80,17	19,73	81,77	18,23	72,29
1879	3593	552	84,50	15,50	88,10	11,90	73,23

En Betragtning af denne Tabel vil vise, at ganske vist gav Gjennemførelsen af Loven om det borgerlige Ægteskab (i Forbindelse med den i Hamborg herskende socialdemokratiske Bevægelse) det kirkelige Liv et svært Stød. Med det første Ryk, som Kirkens Skib føler, falder eller springer en skrækkelig Mængde Lunkne eller Fjendtlige overbord. Vielsestallet falder fra 83,5 til 65,45, i Byen alene fra 70,76 til 59,38. Men strax med det

næste Aar begynder Forholdet at rette sig, og bliver ved dermed, saa at Vielsesprocenten nu endog er højere, end den var under det fakultative Systems sidste Aar. Daabsprocenten er ogsaa efterhaanden bleven større, og overhovedet ere de i Hamborg gjorte Erfaringer ingenlunde til Gunst for den Agitation, der nu drives i Tyskland for at faa det obligatoriske borgerlige Ægteskab ombyttet med det fakultative. Prof. Oettingen hævder i det Hele, at det obligatoriske borgerlige Ægteskab er at foretrække fremfor enhver af de forskjellige Former af fakultativt borgerligt Ægteskab, der kjendes.

Af sine statistiske Undersøgelser vil Alex. v. Oettingen nu ingenlunde uddrage den Slutning, at de talrige Petitioner imod den bestaaende Ordning, der strømme ind til den tyske Rigsdag, bør kastes i Papirskurven. Han mener tværtimod, at de bør prøves omhyggeligt, og selv giver han nogle Vink om, hvad der er at gjøre. Han anbefaler saaledes, at Alt, hvad der kunde give den borgerlige Akt et højtideligt Præg, bør forbydes. Man træffer jo undertiden paa meningsløse Forestillinger om «Civiltaufen» (borgerlig Daab) og «Civiltrauungen» (borgerlige Vielse). Sligt bør forhindres. «Standesbeamte»'n bør udtrykkeligt gjøre opmærksom paa den ovennævnte «Kejserparagraf», og den Paragraf (§ 41) i Loven, der bestemmer, at «i det tyske Rige kan et Ægteskab retsgyldigt kun slttes foran Standesbeamten» («Innerhalb des Deutschen Reichs kann eine Ehe rechtsgiltig nur vor dem Standesbeamten geschlossen werden»), bør efter vor Forfatters Mening omredigeres saaledes, at det bliver

det menige Folk tydeligt, at den borgerlige Handling kun er en «Ehevertrag» eller «eine rechtliche Beurkundung der Eheübereinkunft», ikke «eine eheschliessende Trauung». Det bør staa Ægtefolkene klart, at der, naar de forlade «Standesbeamten», endnu mangler Noget i, at deres Ægteskab tør betragtes som «perfekt».

A. P.
